
Y CABINET DYDD MAWRTH, 21 MAI 2019

Yn bresennol-

Y Cynghorwyr: Dyfrig L. Siencyn, Dafydd Meurig, Craig ab Iago, Gareth Wyn Griffith, Nia Wyn Jeffreys, Dilwyn Morgan, Gareth Thomas, Ioan Thomas, Catrin Wager a Cemlyn Rees Williams

Hefyd yn bresennol-

Dilwyn Williams (Prif Weithredwr), Iwan Evans (Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), Morwena Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Ffion Madog Jones (Uwch Reolwr Cyllid) ac Annes Sion (Swyddog Cefnogi Aelodau)

Eitem 6: Steffan Jones (Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol)

1. YMDDIHEURIADAU

Croesawyd Aelodau'r Cabinet a Swyddogion i'r cyfarfod.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYD

Nid oedd unrhyw faterion bryd

4. MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU

Nid oedd unrhyw faterion yn codi o drosolwg a chraffu.

5. CYFRIFON TERFYNOL 2018/19 – ALLDRO REFENIW

Cyflwynwyd yr eitem gan Cyng. Ioan Thomas

PENDERFYNWYD

- 1.1 Nodi'r sefyllfa ariannol derfynol adrannau'r Cyngor am 2018/19
- 1.2 Cymeradwyo'r symiau i'w cario ymlaen (y golofn "Gor/(Tan) Wariant Addasedig" o'r talfyriad yn Atodiad 1) sef –

ADRAN	£'000
Oedolion, Iechyd a Llesiant	15
Plant a Theuluoedd	100
Addysg	100
Economi a Chymuned	28
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	100

Amgylchedd	(100)
Ymgynghoriaeth Gwynedd	(59)
Tîm rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	(76)
Cyllid	(59)
Cefnogaeth Gorfforaethol	(61)

1.3 Cymeradwyo'r argymhellion a'r trosglwyddiadau ariannol canlynol (sydd wedi'u egluro yn Atodiad 2)

- Yr Adran Plant a Theuluoedd i dderbyn cymorth ariannol un-tro o £1,544k i gyfyngu lefel y gorwariant sydd i'w gario ymlaen gan yr Adran i £100k, i'w cynorthwyo i symud ymlaen i wynebu her 2019/20.
- Yr Adran Addysg i dderbyn cymorth ariannol rhannol un-tro o £16k gan gyfyngu lefel y gorwariant sydd i'w gario ymlaen gan yr Adran i £100k.
- Digolledu'r Adran Economi a Chymuned £157k, sef swm y gorwariant o ganlyniad i lithriad yn yr amserlen sefydlu cwmni Byw'n Iach i redeg y cyfleusterau hamdden, sydd felly yn cyfyngu lefel y gorwariant i'w gario mlaen gan yr Adran i £28k.
- Yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol i dderbyn cymorth ariannol un-tro rhannol o £518k i gyfyngu lefel y gorwariant sydd i'w gario mlaen gan yr Adran i £100k, i'w cynorthwyo i wynebu her 2019/20.
- Yn unol â'r Rheoliadau Ariannol, cadw at y drefn arferol i ganiatáu i'r Adran Amgylchedd gadw (£100k) o'i danwariant, a symud (£392k) sef y swm uwchlaw (£100k), i'w ddefnyddio i gynorthwyo'r adrannau sydd wedi gorwario yn 2018/19.
- Ar gyllidebau Corfforaethol, trosglwyddo:
 - (£19k) cysylltiedig â'r premiwm Treth y Cyngor i gronfa benodol i'w ystyried ar gyfer y Strategaeth Dai.
 - (£551k) yn ymwneud â chostau cyfalaf i gronfa ariannu'r rhaglen gyfalaf.
 - (£738k) ar gynnal a chadw i gronfa cynnal a chadw.
- Defnyddio (£1,843k) o'r tanwariant net ar gyllidebau Corfforaethol i gynorthwyo'r adrannau sydd wedi gorwario yn 2018/19.
- Bydd gweddill tanwariant Corfforaethol (£173k) yn mynd i falansau cyffredinol y Cyngor.

1.4 Cymeradwyo'r trosglwyddiadau ariannol o gronfeydd a darpariaethau penodol fel yr amlinellir yn Atodiad 3 yn dilyn adolygiad o'r cronfeydd a darpariaethau, sef:

- Cynaeafu (£3.931m) o gronfeydd a (£69k) o ddarpariaethau.
- Trosglwyddo £3m i'r Gronfa Trawsffurfio ar gyfer Cynllun y Cyngor.
- Trosglwyddo £1m i Falansau Cyffredinol y Cyngor.
- Neilltuo £262k am gyfnod o flwyddyn o'r gronfa Cynorthwyo'r Strategaeth Ariannol i bontio'r ffynhonnell ariannu ymrwymadau perthnasol i'r Gronfa Bensiwn.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod yr adroddiad yn manylu ar wariant y Cyngor am 2018/19. Diolchwyd i'r Cyng. Peredur Jenkins am ei ymrwymiad i sicrhau sefyllfa ariannol y Cyngor dros y blynyddoedd diwethaf. Mynegwyd fod rheolaeth ariannol y Cyngor wedi bod yn effeithiol yn ystod y flwyddyn er y gofynion i gyflawni arbedion.

Mynegwyd fod yr adroddiad yn nodi sefyllfa derfynol yr holl adrannau, a thynnwyd sylw at y prif faterion. Nodwyd fod hanner yr adrannau wedi medru cadw o fewn eu cyllidebau. Tynnwyd sylw at welliant yn sefyllfa'r Adran Oedolion, lechyd a Llesiant erbyn diwedd y flwydd o ganlyniad i dderbyn ac ail-gyfeirio grantiau hwyr. Er hyn, pwysleisiwyd fod gorwariant o bron i £1m yn y gwasanaeth Darparu a nodwyd angen i'r Aelod Cabinet a Pennaeth yr Adran Oedolion i edrych ymhellach i mewn i'r gorwariant yma.

Nodwyd yn yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd fod cynnydd wedi ei weld ar draws nifer o benawdau a olygai erbyn diwedd y flwyddyn fod cynnydd yn y gorwariant net i £1.6m. Esboniwyd mai lleoliadau all sirol sydd yn gyfrifol am ran helaeth o'r gorwariant ac mae cyfarfod wedi ei drefnu rhwng yr Aelodau Cabinet perthnasol, y Prif Weithredwr a swyddogion eraill er mwyn rhoi sylw llawn i'r mater. Argymhellwyd fod y Cabinet yn cyfyngu lefel y gorwariant i'w gario ymlaen i £100k.

Tynnwyd sylw at yr Adran Addysg gan nodi ers yr adolygiad diweddfod gwelliant sylweddol i'r sefyllfa ariannol o ganlyniad i dderbyn ac ail-gyfeirio grant. Er hyn mynegwyd fod gorwariant yn parhau yn y maes Cludiant, sydd wedi bod yn destun adolygiad i reoli'r gorwariant, ond mynegwyd yr angen i waith pellach. Argymhellwyd fod y gorwariant yn cael ei gyfyngu i £100k er mwyn cynorthwyo'r adran yn 2019/20.

Yn yr Adran Economi a Chymuned, nodwyd canran uchel o'r gorwariant o ganlyniad i lithriad yn amserlen sefydlu Cwmni Byw'n Iach, ac argymhellwyd i ddigolledu'r adran £157k, sef gwerth y lithriad. Hefyd, argymhellwyd i'r Cabinet roi cymorth ariannol un-tro i leddfu'r gorwariant o £0.5m ym maes Gwastraff yr Adran Briffyrdd.

Mynegwyd bydd modd i ddefnyddio tanwariant rhai adrannau trwy reolaeth effeithiol o'r cyllidebau, er mwyn cyllidebu cyfanswm gwariant yn unol â'r bwriad am 2018/29, gan ddefnyddio £1.51m o gronfeydd i ariannu bidiau un-tro 2018/19 a pheidio gwneud defnydd o falansau cyffredinol y Cyngor. Nodwyd fod y Cyngor wedi llwyddo i gynaeafu dros £4m o adnoddau gyda £3m yn cael ei neilltuo ar gyfer blaenoriaethau Cynllun y Cyngor. Diolchwyd i'r holl staff am eu gwaith yn sicrhau fod y gwaith cau'r cyfrifon a chynhyrchu'r datganiad mewn cyfnod llawer byrrach nac y blynyddoedd diwethaf.

Sylwadau yn codi o'r drafodaeth

- Nodwyd fod gan yr Aelod Cabinet dros Blant a Chefnogi Teuluoedd ffydd yn y gwasanaeth a lefel diogelwch plant o fewn gofal. Ychwanegwyd fod gorwariant yn destun trafodaeth yn aml yn yr Adran ac yn Genedlaethol

gan ei fod yn broblem sydd i'w gweld ar draws y wlad. Mynegwyd fod yr adran wedi derbyn adnodd ychwanegol a fydd yn gwneud adolygiad Ffordd Gwynedd yn yr adran i sicrhau fod eu systemau yn gwbl effeithlon. Nodwyd y camau nesaf yn dilyn yr Adolygiad Ffordd Gwynedd fydd codi'r cwestiwn os yw'r gyllideb yn addas i bwrpas.

- Tynnwyd sylw at y ffaith fod dau bosibilrwydd yn dilyn yr adroddiad Adran Blant fod y rheolaeth ariannol yn wael neu fod y gorwariant yn anorod. Ategwyd nad oedd y gorwariant yn newyddion i'r swyddogion ac o ganlyniad dangoswyd fod y rheolaeth ariannol yn dda. Er hyn, nodwyd fod angen sicrhau fod yr adran yn gweithio mor effeithlon â phosib ac felly tanlinellwyd pwysigrwydd y cyfarfod a swyddogion er mwyn sicrhau fod pob carreg wedi ei droi.
- Nodwyd fod dros £800,000 wedi'i ychwanegu at gyllideb yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd erbyn 2019/20, mewn ymateb i'r cynnydd mewn galw, a bydd trafodaethau pellach am wireddu cynlluniau arbedion hanesyddol yr Adran.
- Mynegwyd mai llithriad sefydlu cwmni Byw'n Iach oedd y swmp o orwariant yr Adran Economi a Chymuned, ond mynegwyd fod angen rhoi sylw brys i orwariant yn Storiell.
- Esboniwyd fod yr Adran Addysg ym mis Tachwedd wedi rhagweld gorwant o dros £700k ond fod yr adran, drwy grantiau wedi llwyddo i'w leihau i £116k. Mynegwyd fod gwaith pellach angen ei wneud yng nghyd-destun cludiant. Esboniwyd fod balansau ysgolion yn parhau'n uchel, ond fod hyn yn rhannol o ganlyniad i dderbyn grantiau Llywodraeth yn hwyr yn y flwyddyn.
- Nodwyd yn yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol fod rhai tagedau incwm o bosib yn uchel, ond mae'r adran yn monitro hyn. Ychwanegwyd fod newid am fod i'r Gwasanaeth Gwastraff fydd, ymhen y flwyddyn, yn lleihau'r gorwariant.
- Mynegwyd fod gorwariant yr Adran Oedolion wedi lleihau o ganlyniad i grant yn dod yn hwyr, ond mynegwyd fod angen i'r adran barhau i edrych ar y mater er mwyn sicrhau eu bod yn delio ag unrhyw siawns o orwariant.
- Tynnwyd sylw at doriadau yn digwydd i wasanaethau o ganlyniad i leihad yn y setliad gan y Llywodraeth ac ein bod wedi cyfleu'r neges i'r Llywodraeth yn barhaus fod y lleihad yma yn creu poendod i drigolion Gwynedd.

7. RHAGLEN CYFALAF 2018/19 – ADOLYGIAD DIWEDD BLWYDDYN (31 MAWRTH 2019)

Cyflwynwyd gan Cyng. Ioan Thomas

PENDERFYNIAD

Derbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd y flwyddyn (sefyllfa 31 Mawrth 2019) o'r rhaglen gyfalaf, a chymeradwyo'r ariannu addasedig a gyflwynir yn rhan 4 o'r adroddiad, sef:

- £7,000 cynnydd mewn defnydd o fenthycyca
- £1,739,000 cynnydd mewn defnydd o grantiau a chyfraniadau
- £71,000 cynnydd mewn defnydd o dderbyniadau cyfalaf

- £158,000 cynnydd mewn defnydd o gyfraniadau refeniw
- Dim newid mewn defnydd o'r gronfa gyfalaf
- £184,000 cynnydd mewn defnydd o gronfeydd adnewyddu ac eraill

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi mai prif ddiben yr adroddiad yw cyflwyno sefyllfa derfynol rhaglen gyfalaf 2018/19. Mynegwyd fod yr adroddiad yn rhoi dadansoddiad fesul adran o'r rhaglen gyfalaf o £53.53 miliwn am y 3 blynedd 2018/19 - 2020/21.

Tynnwyd sylw at brif gasgliad, sef fod y Cyngor wedi gwario dros £22.8m drwy gynlluniau cyfalaf, ble mae 55% ohono wedi ei ariannu drwy grantiau. Codwyd pryderon am ostyngiad yn nifer y staff o fewn y Cyngor a'r capasiti fydd ar gael i sicrhau fod cynlluniau yn aeddfed i'w cyflwyno am grantiau yn y dyfodol. Esboniwyd fod cyfanswm o £12.7m yn llithro o 2018/19 o'i gymharu â £15.6m ar ddiwedd 2017/18. Ymhelaethwyd ar y prif resymau dros y llithriadau a oedd yn cynnwys Grant Cynnal a Chadw Ysgolion o £1.8m yn cyrraedd yn hwyr, newid mewn amseriad gwario ar gyfer adnewyddu cerbydau'r Cyngor a disgwyl am benderfyniadau arian cyfatebo gan Lywodraeth Cymru ar gynlluniau yn y maes Eiddo.

Pwysleisiwyd fod y Cyngor wedi bod yn llwyddiannus yn derbyn grantiau ychwanegol ers yr adolygiad diwethaf, yn cynnwys grantiau Cynnal a Chadw Ysgolion a'r grant Cronfa Gofal Canolradd.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Holwyd, gan fod y rhai gwasanaethau yn ddibynnol ar grantiau, sut y gall hyn effeithio'r Cyngor yn y dyfodol. Nodwyd fod y Cyngor yn ceisio rhoi pwysau ar y Llywodraeth i grantiau gael ei rhoi yn rhan o'r setliad, mynegwyd fod gwasanaethau yn ddibynnol ar grantiau yn peri ansicrwydd ac yn ei gwneud yn anodd cynllunio i'r dyfodol.
- Diolchwyd i staff am eu gwaith caled yn sicrhau grantiau ac i gynllunio ar gyfer cynlluniau'r dyfodol.

8. TROSOLWG ARBEDION: ADRODDIAD AR GYNNYDD AR WIREDDU CYNLLUNIAU ARBEDION

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Ioan Thomas

PENDERFYNIAD

Nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad a'r cynnydd calonogol tuag at wireddu cynlluniau arbedion 2018/19 a blynyddoedd blaenorol.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod dros 96% o arbedion 2015/16 - 2017/18 wedi'u gwireddu erbyn Mawrth 2018, ychwanegwyd fod hyn yn gyfanswm o dros £23m. Mynegwyd fod llithriad ar 12 o'r cynlluniau gyda 7 ohonynt gan yr Adran Oedolion. Codwyd pryder am 2 gynllun yn yr Adran Addysg sef Elfen Gwarchod o fewn y Cynllun Brechwast am Ddim, a Chynyddu Pris Prydau Ysgolion Cynradd o £2.30 i £2.50. Ychwanegwyd nad yw'r cynlluniau yn cyrraedd yr arbedion disgwylidig ac o ganlyniad wedi arwain at orwariant.

Nodwyd fod Strategaeth Ariannol 2018/19 wedi cynllunio gwerth £2.5m o arbedion. Er hyn, mynegwyd fod 73% o'r cynlluniau wedi'u gwireddu ond fod 7 wedi llithro a oedd yn cynnwys oediad yn trosglwyddo'r ddarpariaeth hamdden i Gwmni Byw'n Iach, a chynllun 'Dechrau i'r Diwedd' yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd. Ychwanegwyd fod adolygiad wedi ei gynnal yn y maes Gofal Plant sydd wedi casglu fod niferoedd o nosweithiau plant mewn lleoliadau preswyl wedi disgyn, ond fod yr achosion wedi mynd yn fwy dwys, ac o ganlyniad wedi cynyddu cost y lleoliadau.

Yn gyffredinol, nodwyd fod y cynnydd sydd wedi ei wneud i wireddu arbedion yn dderbyniol, ond fod rhai trafferthion cyflawni wedi eu hamlygu. Ychwanegwyd pwysigrwydd o gadw at arbedion, gan nodi os na fydd modd cadw at y cynlluniau arbedion, yr unig ddewis arall fydd torri gwasanaethau.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Mynegwyd gyda chynllun codi pris cinio ysgol, fod lleihad wedi bod yn nifer y disgyblion sydd yn prynu cinio yn dilyn codi'r pris, o ganlyniad i hyn nid yw'r cynllun wedi cyrraedd ei darged arbedion.
- Nodwyd fod cyflawni cynlluniau arbedion yn mynd yn fwyfwy anodd i adrannau. Er hyn, ychwanegwyd fod yr adroddiad yn dangos llwyddiant i gyflawni, bod y Cyngor wedi cynllunio yn briodol ar gyfer arbedion, a bod ei drefniadau ariannol cadarn yn golygu ein bod mewn gwell sefyllfa i sicrhau fod hynny'n parhau.

Dechreuodd y cyfarfod am 1.00 y.h. a daeth i ben am 1.55

CADEIRYDD